

Mødet den 30. Maj 1907.

(For lukkede Døre).

Fraværende: Harald Jensen og Sabroe.

1. (J. Nr. 138—07). Indstilling fra Brolægningsudvalget om en Undersøgelse af **Gruslejerne** paa Kommunens Markjorder.

Vestesen oplyste, at den gamle Grusgrav paa Marselisborg var udtømt, saa Brolægningsudvalget manglede Grus, og at man derfor ønskede foretaget en Undersøgelse for at finde andre Gruslejer paa Kommunens Jorder.

Magnus Nielsen ønskede Undersøgelsen udvidet af Hensyn til **Anlægget af en ny Kirkegaard.**

Den projekterede ny Kirkegaard Syd for Byen vilde nemlig komme paa en 7—8000 Kr. pr. Td. Land, hvilket maatte anses for meget dyrt, og da den kun vilde komme til at omfatte ca. 30 Tdr. Land, hvoraf der hvert Aar vilde blive optaget ca. 1 Td., maatte han anse det for højst urigtigt, om man fortsatte med Anlægget af den, særlig da det var sikkert, at den ny Havnebane vilde medføre Forstyrrelse af Kirkegaardsfreden, ja maaske endog skære Kirkegaarden over i to Stykker.

Han fandt det derfor nødvendigt, at man i Tide saa sig om efter en anden Plads for Anlæg af en Kirkegaard, der helst skulde være paa 60—70 Td. Land, for at den kunde gøre Fyldest i et

tilsvarende Antal Aar, og mente saa, at der samtidig med Undersøgelsen af Gruslejerne kunde foretages en Undersøgelse af Jordbundsforholdene med Anlæget af en ny Kirkegaard for Øje.

Filt en b o r g var meget forbavset over at høre, at man tænkte paa at opgive Anlæget af den alt paabegyndte Kirkegaard.

Det var meget smaat med Grusgrave paa Kommunens Jorder, og Marselisborgudvalget var snart renonce, da Gravene paa begge Sider af Holmevejen var udtømt. Maaske kunde der nok skaffes mere Grus ved at gaa dybere ned, men derved vilde Villagrundene blive ødelagt, og dette vilde ogsaa blive Tilfældet med Grundene lige ved Frederikshøj, hvis man anlagde Grusgrave der.

Da det imidlertid vilde være bedst, om Kommunen selv kunde producere det nødvendige Grus, kunde han anbefale, at Stadsingeniøren undersøgte Arealet mellem Fiskerhuset og Skanderborg Landevej, hvor der muligvis fandtes Grus, og hvor der uden Gene kunde anlægges Grusgrave.

L o t t r u p maatte oplyse, at Markudvalget ikke havde faaet nogen Forespørgsel efter Grus, hvilket nævnte Udvalg nok kunde finde, hvis Bro-lægningsudvalget manglede.

Med Hensyn til Anlæg af en ny Kirkegaard vilde han minde om, at Kommunen Vest for Byen ejede ca. 80 Td. Land, der næppe naaede til Bebyggelse, og som egnede sig udmærket til Kirkegaard, da det var plan og let kunde gøres tilgængelig baade fra Nord og Syd.

S i m o n s e n vilde ikke haabe, at den ny Kirkegaard blev beliggende paa det af Hr. Lottrup omtalte Areal, eller at der fremkom ny Planer, som skulde tage lige saa lang Tid at faa realiseret som den gamle Plan. Iøvrigt vilde han

oplyse om, at der ved Aabyhøj fandtes Masser af Grus.

Formanden meddelte, at Hr. Glæsel havde henvendt sig til ham med Bemærkninger om, at den ny Havnebane, selv om den ikke vilde komme til at gennemskære Kirkegaarden, saa dog vilde komme til at indvirke saa stærk paa Hr. Glæsels Plan, at denne slet ikke kunde anvendes.

Kirkegaardsbestyrelsen maatte derfor, skønt med Beklagelse, komme ind paa enten at fremskaffe en ny Plan eller opgive at anlægge Kirkegaarden paa det paatænkte Areal.

Vestesen troede ikke, at Brolægningsudvalget havde krænket Markudvalget, som vel heller ikke vidste, hvad der var i Jordens Skød.

Det vilde være en god Ordning at faa Undersøgelsen iværksat og Resultaterne indført paa Kortet, da man nu slet ikke anede, hvor der fandtes Grus, og da Kommunen, hvis den ikke selv havde Gruslejer, maatte købe Grus udenfor Kommunen.

Hvis Kirkegaardsbestyrelsen ønskede Undersøgelsen udvidet, havde han intet der i mod, men en dertil svarende Indstilling maatte saa først udarbejdes.

Nørgaard haabede, at Kirkegaardsbestyrelsen vilde give Hr. Glæsel en alvorlig Paamindelse om at fremskynde Anlægget af Kirkegaarden, enten denne saa kom til at ligge Vest eller Syd for Byen, men han troede, at en Kirkegaard Syd for Byen i langt højere Grad vilde tilfredsstille Befolkningen end en Vest for. Hvis det varede for længe, inden den ny Kirkegaard kunde tages i Brug, vilde Befolkningen i den nordlige Bydel ogsaa snart føle sig brøstholden, da den gamle Kirkegaard saa ogsaa snart vilde være fyldt.

Formanden vilde meget beklage, hvis man

blev nødt til at skifte Plan, hvad Hr. Glæsel ansaa for nødvendig, men Skylden derfor maatte tilskrives den ny Havnebane.

Magnus Nielsen havde i sin Tid været meget ivrig efter at faa begyndt paa Anlægget af den ny Kirkegaard, men var da blevet overstemt, hvilket han nu ansaa for meget heldigt, da Kirkegaarden vilde komme til at koste ca. 8000 Kr. pr. Td. Land foruden Jordens Værdi og tilmed blev altfor lille.

Grusspørgsmaalet vilde med Tiden blivo en ret stor Sag, og der burde anlægges Grave saavel Nord som Syd for Byen. Det var ikke enhver Slags Grus, der var anvendelig, og da den bedste Grus som Regel fandtes nede ved de vandførende Lag, vilde han anse det for heldigt, om mau fik iværksat en ordentlig Undersøgelse, særlig da Gruspriserne ellers snart vilde blive altfor uforholdsmæssig store.

Det forundrede ham, at Folk, der hentede Tang, maatte betale for denne Artikel, medens Byen betalte for at faa Tangen fjernet, og han vilde henstille, at Folk fik Lov til gratis at tage saa meget Tang, de havde Lyst til.

Formanden vilde tilraade, at Tangen blev holdt udenfor Diskussionen.

Filtenborg oplyste, at Tangen havde været gratis i flere Aar.

Han vilde henlede Brolægningsudvalgets Opmærksomhed paa, at der paa Ballehage fandtes Grus og Ral af udmærket Kvalitet, og at Havnens Slæbedamper maaske kunde benyttes til at transportere Gruset derfra og til Byen.

Det var hans Overbevisning, at det vilde vække stor Utilfredshed, hvis man opgav Kirkegaarden Syd for Byen, og han kunde heller ikke se, at

dette var nødvendigt, da Kirkegaarden der nok kunde udvides en Del i nordlig Retning.

Samuel sen var sikker paa, at han talte paa hele Frederiksbergs Befolknings Vegne, naar han beklagede, at Kirkegaarden Syd for Byen muligvis blev opgivet, og han vilde meget anmode Kirkegaardsbestyrelsen om ikke at tænke paa at flytte Kirkegaarden hverken Nord eller Vest for Byen.

Jul. Andersen saa ingen Ulykke i, at Kirkegaarden muligvis blev lagt et andet Sted, og vilde synes, at det af Hr. Lottrup omtalte Areal vilde egne sig udmærket. Anlægget af en Kirkegaard paa 70—80 Tdr. Land der vilde ikke blive synderlig dyrere end Anlægget af den nu projekterede Kirkegaard paa godt 25 Tdr. Land Syd for Byen, og skønt det maatte indrømmes, at det for Befolkningen paa Frederiksbjerg vilde være af nogen Betydning at faa Kirkegaarden Syd for Byen, saa var det væsentlige dog, at man fik en Kirkegaard af en saadan Størrelse, at den kunde gøre fyldest i en længere Aarrække.

Angaaende selve Omkostningerne vilde han synes, at de aldeles ikke var for store i Forhold til de Bekvemmeligheder, der opnaaedes, særlig derved, at der blev bygget et dobbelt Kapel, og et saadant vilde være nødvendigt, da den Alvor og Højtidelighed, der rettelig burde være til Stede ved en Begravelse, ellers let paa Grund af Begravelsernes Antal vilde tabes.

Simonsen var lidt overrasket over, at man begyndte helt forfra, da han troede, det kun var et Tidsspørgsmaal, naar den ny Kirkegaard var færdig til Brug. I en Aarrække havde man anerkendt det uforsvarlige i, at Befolkningen paa Frederiksbjerg ved Begravelser skulde ud Nord

for Byen, og der vilde derfor rejse sig en vældig Misstemning, hvis den sydlige Kirkegaard blev opgivet.

At lægge Kirkegaarden ved Artillerikasernen vilde ikke forbedre Forholdet, snarere forværre det, da der til dette Areal ikke kunde blive let og bekvem Adgang; saa kunde man lige saa gerne gaa helt ud bag Trøjborg.

Iøvrigt vilde den paatænkte Kirkegaard Syd for Byen sikkert blive stor nok for et længere Aaremaal, hvis man byggede et Krematorium og begunstigede Ligbrænding.

Af den anslaaede Anlægssum af 200000 Kr. kunde der nok spares en betydelig Del, hvis man undlod at bygge et dobbelt Kapel. Hidtil havde man klaret sig med et enkelt, saa naar man nu fik et til, maatte det være tilstrækkelig.

Med Hensyn til Grusspørgsmaalet vilde han antage, at der nok uden Skade kunde anlægges Grusgrave ved Frederikshøj, hvis der dér var Grus; man kunde jo plante langs Vejen, saa Grusgravene blev skjult.

Formanden kunde ikke anse det for rigtigt, at den foreslaade Undersøgelse af Gruslejerne ogsaa kom til at omfatte Jordbundsforholdene med Hensyn til Anlægget af en ny Kirkegaard, da Kirkegaardsbestyrelsen endnu ikke havde taget Stilling til Sagen, hvilket den maatte gøre, før den kunde komme med en Indstilling.

Nørgaard maatte tilstaa, at han ikke kunde forstaa, at Havnebanen kunde faa saa stor Indflydelse paa Kirkegaardsplanen, at man af den Grund kunde tænke paa at opgive den sydlige Kirkegaard, ligesom han ej heller kunde begribe, at man for 200000 Kr. kun kunde faa en Kirkegaard paa 27 Tdr. Land. Han troede ikke, Befolkningen

vilde blive tilfreds, hvis Kirkegaarden kom for langt bort, eller kunde forstaa, at Havnebanen skulde nødvendiggøre en Flytning, men hvis der ikke kunde inddrages mere end 27 Tdr. Land, vilde det vel nok alligevel være det rigtigste at overveje Sagen nøjere.

Han kunde ikke give Hr. Simonsen Ret i, at Kapelforholdene paa den ny Kirkegaard burde gøres saa indskrænkede som paa den gamle Kirkegaard, hvorimod han nok troede, at Hr. Simonsens Forslag om Anlæg af Grusgrave ved Frederikshøj kunde realiseres.

Jakob Jensen fandt det ligegyldigt, hvor Kirkegaarden kom til at ligge, da den gamle Kirkegaard vilde være belagt, inden den ny blev færdig. Befolkningen maatte vænne sig til at have langt til Kirkegaarden, hvis der da ikke skulde anlægges tre af disse, men det billigste vilde være at benytte Arealet ved Artillerikasernen, da en Kirkegaard dér kunde udvides næsten i det uendelige, og Udvidelser vilde blive nødvendige, da Ligbrænding sikkert ikke de første to Menneskealdere blev almindelig.

Han vilde henstille til Kirkegaardsbestyrelsen, at denne selv tog Beslutning om, hvor Kirkegaarden skulde anlægges, og saa fremskyndede Arbejdet. Hvis der i sin Tid var blevet taget noget kraftigere fat, havde Kirkegaarden sikkert været færdig for flere Aar siden, og saa havde det vist været tvivlsomt, om Statsbanerne havde brudt igennem den med den ny Havnebane.

Angaaende en Undersøgelse af Gruslejerne kunde han tiltræde Brolægningsudvalgets Forslag, men han kunde ikke tilraade, at der anlagdes større Grusgrave paa Marselisborgterrænet, da Grundenes Værdi derved blev betydelig forringet,

og dette maatte nødigt ske, eftersom man var overbevist om, at der ved Vejen mellem Skovene vilde danne sig et stort Villakvarter.

Mikael Johansen kunde ikke anse det for ligegyldigt, hvor Kirkegaarden kom til at ligge, og fandt det rigtigt, at hver af Byens to Dele fik sin Kirkegaard, men han kunde ikke forstaa, at der til Anlægget af en Kirkegaard paa kun 27 Tdr. kunde medgaa en Sum af 200000 Kr. Den gamle Kirkegaard havde været langt, langt billigere, og den var dog smukt anlagt.

Han vilde ikke haabe, at det varede 2 Menne-skealdere, inden Ligbrænding blev almindelig, da den vilde betyde en stor Besparelse.

Løvrigt troede han nok, den sydlige Kirkegaard kunde udvides i nordlig Retning, og han vilde opfordre Kirkegaardsbestyrelsen til at fremskynde Arbejdet saa meget som muligt.

Lottrup henstillede til Kirkegaardsbestyrelsen at faa Arealet udvidet, da 27 Tdr. Land var for lidt.

Samuelson troede ikke, at nogen udenfor Kirkegaardsbestyrelsen anede, hvorfor Anlægget af den ny Kirkegaard havde varet saa længe, og var overbevist om, at der vilde løfte sig et Ramaskrig, hvis den sydlige Kirkegaard blev opgivet.

Han kunde ikke gaa med til at lade Kirkegaardsbestyrelsen selv bestemme, hvor den ny Kirkegaard skulde ligge og vilde finde det urimeligt, hvis man anvendte 125,000 Kr. til et Kapel.

Magnus Nielsen forsikrede, at Kirkegaardsbestyrelsen ikke havde smølet, og at det var forskellige Forhold og Genvordigheder, der var Skyld i Forsinkelsen.

Han havde tænkt sig, at den bedste Plads fandtes ud ad Aabykanten, og derfor vilde han

gerne have Jordbundsforholdene der undersøgt, hvad kun kunde være nogle faa Maaneder og kun koste ca. 500 Kr., men nu var Byraadet jo forberedt paa, at Kirkegaardsbestyrelsen muligvis fremkom med Forslag.

Jakob Jensen troede, at Hr. Samuelson havde misforstaaet ham, da hans Mening kun var, at Kirkegaardsbestyrelsen maatte se at blive enig om, hvor den ønskede Kirkegaarden lagt, og han vilde spørge, om der i Overenskomsten ved Marselisborgs Inddragelse stod noget om, at der paa Marselisborgterrænet skulde anlægges en Kirkegaard.

Formanden vilde foreslaa, at man gav Bro-lægningsudvalget den ønskede Bevilling, og at Kirkegaardsbestyrelsen senere, hvis det blev nødvendigt, lod foretage Undersøgelser af Jordbundsforholdene med Hensyn til Anlægget af Kirkegaarden et andet Sted end det paatænkte.

Det vedtoges at give Bro-lægningsudvalget den ønskede Bemyndigelse.

2. (J. Nr. 76—07). Skrivelse fra Sagfører Krag Møller af 24. d. M.:

•Efter Anmodning af 11. ds. gennem Stadsingeniøren har jeg i Henhold til Byraadets Fuldmagt af 16. ds. i Forening med Stadsingeniøren og Havneingeniøren givet Møde den 17. ds. for den til Regulering af Aarhus Aa m. v. nedsatte **Landvæsenskommission**, hvor der tilførtes Protokollen: »For Aarhus Kommune mødte Stadsingeniøren, Havneingeniøren og Sagfører Krag Møller, der fremlagde Fuldmagt af G. D. samt Skrivelse af D. D., indeholdende foreløbige Oplysninger om de væsentligste Punkter, hvori Byens Interesser og Rettigheder berøres af Projektet, som maatte ønskes yderligere oplyst.« Landvæsens-

kommissionen lod ved Mødets Slutning tilføre Protokollen, at der uden yderligere Tilsigelse berammedes nyt Møde til Afholdelse den 15. August d. A. Kl. 12 Middag, til hvilken Tid Sagen eventuelt optages til Kendelse og denne eventuelt afsagdes.

Landvæsenskommissionens Formand har underhaanden meddelt mig, at Kommissionen efter at have forelagt Byraadets Betænkeligheder for Hedeselskabets Ingeniør, vilde give Byens Repræsentanter Lejlighed til at udtale sig nærmere, forinden Mødet den 15. August d. A.

Afskrift af den fremlagte Skrivelse følger.«

Den fremlagte Skrivelse var saalydende:

»Til

Landvæsenskommissionen for Regulering
af Aarhus Aa m. v.

Repræsentanterne for Aarhus Byraad tillade sig at henlede den ærede Kommissions Opmærksomhed paa nedennævnte Forhold, hvor Aareguleringen i væsentlige Punkter kan komme i Konflikt med Aarhus Kommunes Interesser og Rettigheder, nemlig:

1. Sænkning af Slusebroens Grundbjælke.

Grundbjælkens Beliggenhed er fastsat ved Kommunens Overenskomst af 23. Juni 1870 med Møllejer Weis, ifølge hvilken Overenskomst Kommunen har betalt 29,600 Kr. for Retten til Aavandet.

Sluseklapperne maa af Byrådet naa som helst kunne lukkes, og Vandet stemmes op i samme Omfang og til samme Højde som hidtil (Vandværk, Skyllestrøm, Saltvand, flydende Siv, Is etc.).

Vedligeholdelses- og Pasningsudgifter, der hidtil ere betalte af Byen med ca. 1000 Kr. aarlig, maa fordeles. (Oplysning om Aaens

nuværende og fremtidige Strømhastighed bør fremskaffes til Bedømmelse af Tilførsel af Materiale og Forøgelse af Bundfælding deraf nedenfor Slusebroen).

Detalleret Plan og Beskrivelse af Forandringerne ved Slusebroen ønskes fremsendt til Byraadets Approbation.

Mulig Forandring, eventuelt Forlægning eller Overdækning af Aaløbet og Flytning af Slusen ønskes forbeholdt.

2. Vandværkets Indløbskanaler med Tilbehør maa sænkes og indrettes til naar som helst at kunne tage samme Vandmængde ind daglig som for Tiden, uden Udgift for Byen og efter Planer, som skulle approberes af Byraadet.
3. Aabunden over Kildevandsledningen ved Viby og »døde Aa«, maa kun sænkes forsaavidt tilfredsstillende Forslag til Sikring af Ledningen kan fremlægges, og Omkostningerne maa refunderes Byen.
4. Sejladsen paa Aaen kan umuliggøres ved Lavvande i Havnen, med mindre Slusen til saadanne Tider lukkes. Omkostningerne ved Slusens Pasning bør dækkes, eventuelt Erstatning ydes blandt andet for Tab i Lejefgift af Fiskerhuset.
5. Stighøjden for Boringerne vil formindskes og vil eventuelt nødvendiggøre Anlæg af en Pumpestation til Bekostning f. Eks. 100000 Kr.; men Beløbets endelige Størrelse kan ikke opgives, før der er forelagt Byraadet detailleret Projekt.

Drift og Forrentning vil andrage betydelige aarlige Beløb, som bør erstattes; fornødent Beløb maa formentlig stilles til Sikkerhed.

Iøvrigt tages ethvert Forbehold med Hensyn til Fremførelsen af andre af Byens Interesser, efter at Reguleringsplanen nærmere er oplyst og drøftet, og udbedes Lejlighed til nærmere Konference med Byraadet, naar endeligt Forslag til Planen foreligger.

Aarhus, den 17. Maj 1907.

P. Vedel. Oscar Jørgensen. Krag Møller.«

Formanden betonedede, at Kommunens Interesser berørtes af en eventuel Sænkning af Aaløbet, og at Landvæsenskommissionen, som var gjort bekendt dermed, vilde give Byraadet Lejlighed til at se, hvorledes Sagen stod, og dets Repræsentanter Lejlighed til at udtale sig, inden den endelige Kendelse blev afsagt.

Toges til Efterretning.

3. (J. Nr. 147—07). Andragende fra Brandinspektør **Springborg** om Bevilling af 300 Kr. til Foretagelse af en Rejse til et Møde af Brandinspektører i Stuttgart den 12.—16. Juni d. A.

Bevilgedes.

4. (J. Nr. 132—07). Indstilling fra Brolægningsudvalget om, at Lægningen af en **Kloak** i Spanien og Jægergaardsvej i Henhold til foreliggende Licitationsbud overdrages den lavest bydende, Entreprenør S. C. Johansen, for 2819 Kr. 90 Øre.

Indstillingen vedtoges.

5. (J. Nr. 126—07). Ansøgning fra Skrædermester Olaf Olsson om Meddelelse af **Indfødsret**.

Anbefales overensstemmende med Byraadets tidligere Erklæring.

6. (J. Nr. 144—07). Ansøgning fra Skrædermester Sigvard Ludvig Rasmussen om **Indfødsret**.

Anbefales.

7. (J. Nr. 12—07). Indstilling angaaende Tildeling af forskellige Alderdomsunderstøttelser.

Vedtoges.

8. (J. Nr. 157---07). Indstilling fra Skovudvalget om Udbydelse af Retten til Anlæg og Drift af en **Restaurationspavillon i Riis Skov** efter følgende Udkast til Koncession:

»Aarhus Byraad meddeler herved N. N. Eneret til at drive Restaurationsnæring i Riis Skov i en der for egen Regning opført Bygning paa følgende nærmere Vilkaar.

1.

Bevillingshaveren opfører efter Planer, der godkendes af Byraadet, en Restaurationspavillon med Tilbehør paa det paa vedhæftede Rids angivne Areal i Riis Skov Vest for »Salonen«. Pavillonen, der skal have en Opførelsesværdi af mindst 80000 Kr., skal indeholde en stor Sal med ca. 1200 □ Al. Gulvflade, særskilte mindre Restaurations- og Selskabslokaler foruden de fornødne Økonomilokaliteter, tidssvarende Toiletterum og en Bolig for Værten m. v. — Paa Skrænten foran Bygningen anlægges Terrasser og bygges bekvemme Trapper til det nedenfor liggende Skovparti, og Arealet omkring Bygningen anlægges som et smukt Haveanlæg med Lysthuse og Koncertribune, alt efter Planer, der godkendes af Byraadet.

Vandafløbet fra Bygningen skal ledes gennem lukket Ledning til Stranden efter en af Byraadet godkendt Plan.

2.

Bygningerne og det hele Anlæg er efter 25 Aars Forløb Kommunens Ejendom uden noget Vederlag. Efter 15 Aars Forløb har Kommunen til enhver Tid Ret til at overtage Anlægget mod et Vederlag, der bestemmes til Anlægsværdien med Fradrag af $\frac{1}{25}$ for hvert forløbet Aar.

Samtlige Aaremaal regnes fra den første Termin, efter at Bygningen er taget i Brug.

Af det benyttede Areal svares en aarlig Leje af Kr.

Uden Hensyn til de nævnte Tidsfrister bliver Bygningen m. m. Kommunens Ejendom, saafremt Bevillingshaveren udebliver med Lejen eller nogen Del deraf 1 Maaned efter Forfaldstid, undlader at holde Lokalerne aabne for Publikum hele Aaret rundt, i væsentlig Grad lader Bygninger eller Anlæg forfalde eller paa anden væsentlig Maade misligholder sine Forpligtelser efter nærværende Koncession. Kommunen er i ethvert af de fornævnte Tilfælde berettiget til straks, om fornødent ved en paa Lejerens Bekostning afholdt Fogedforretning, at lade Bevillingshaveren udsætte af det lejede, uden at Bevillingshaveren har Krav paa nogen som helst Erstatning, heller ikke for udførte Vedligeholdelsesarbejder eller Nyanskaffelser.

3.

Bevillingshaveren har Ret til til Dækning af Udgifterne ved Anlægget at optage Laan mod Sikkerhed i Bygningen for indtil 50 % af Værdien fastsat efter Lov af 19. Marts 1869. Saadant Laan skal amortiseres inden Udløbet af 25 Aar fra Forretningens Aabning at regne med en dertil svarende aarlig Ydelse. Senere Laan kunne kun stiftes med Byraadets Samtykke, og saaledes, at Laanevilkaarene approberes af Raadet.

Saafermt Kommunen overtager Anlægget i Henhold til § 2, overtager den samtidig den efter foranstaaende Regler lovlig stiftede Gæld, der maatte indestaa i Bygningen.

4.

Bevillingshaveren skal til enhver Tid holde Bygninger og Anlæg vedlige i videste Omfang

og have Bygningen brandforsikret til fuld Værdi. I Tilfælde af Ildsvaade, hvorved Bygningen totalt ødelægges, har han Valget imellem at lade den genopføre efter den oprindelige Plan eller at udbetale Kommunen Forsikringsbeløbet efter Fradrag af de mod Sikkerhed i Bygningerne lovlig indestaaende Laan samt af den Erstatning, som i Mangel af mindelig Overenskomst tilkendes ham af uvillige, af Retten udmeldte Mænd.

I Tilfælde af delvis Ødelæggelse genopfører han Bygningen i dens oprindelige Skikkelse.

5.

Byraadet forpligter sig til ikke i Riis Skov at oprette eller tillade Oprettelse af andre Beværningssteder og meddeler i Henhold til Vedtægten af 24. August 1899 angaaende Beværternæringen Tilladelse til Udfærdigelse af det nødvendige Borgerskab til Forretningens Drift.

6.

Bevillingshaveren er pligtig at tage alle til Forretningens Drift fornødne Varer fra Handlende i Aarhus, med mindre Byraadet tillader andet.

7.

Bevillingshaveren skal til Stadighed have Bolig i Pavillonen. Han maa ikke uden Udvalgets Samtykke holde løsgaaende Fjerkræ eller Hunde.

8.

Kommunen anlægger Kørevej fra den nuværende Vej mellem »Pavillonen« og »Salonen« til den ny Pavillon. Denne Vejs fremtidige Vedligeholdelse overtages derefter af Bevillingshaveren.

9.

Paa det lejede Areal maa Bevillingshaveren ikke uden Skovudvalgets Tilladelse foretage

Rydning af Træer, større Jordarbejder el. lign., lige saa lidt som Forandringer ved Bygningerne maa foretages uden Udvalgets Billigelse.

10.

Samtlige med Koncessionens Udfærdigelse, Stempling, Tinglæsning m. v. forbundne Udgifter bæres af Bevillingshaveren.

11.

Forinden et eventuelt Tilbud antages, kan der fordres stillet en efter Byraadets Skøn tilstrækkelig Sikkerhed for Opfyldelsen af de af Bevillingshaveren overtagne Forpligtelser.

Forinden Bygningen paabegyndes, skal Bevillingshaveren godtgøre, at han raader over en Kapital af mindst 80000 Kr.

Den Leje af det benyttede Areal, som Bevillingshaveren ved det eventuelt antagne Tilbud bliver pligtig at udrede, erlægges paa Aarhus Kæmuerkontor med Halvdelen forud hver 1. Maj og 1. November.

12.

Nærværende Koncession kan ikke være Genstand for Overdragelse uden med Byraadets Samtykke.

Saafernt den ikke er benyttet inden Udløbet af 1 Aar fra dens Dato, ophører den at have Gyldighed.

13.

I Søgmaalstilfælde skal den hurtige Retsforfølgning efter Frd. 25. Januar 1828 være anvendelig, ligesom Aarhus Forligskommission og Byting skal være Lejerens og eventuelle Kautjonisters ordinære Værneting, hvor de skulle møde efter Varsel som til indenbys boende uden Hensyn til personligt Opholdssted.«

Formanden meddelte, at Udvalget i Henhold til tidligere Udtalelser i Byraadet havde udarbejdet et Udkast til Koncession paa Anlæg og Drift af en Restaurationspavillon i Riis Skov.

Beværtningsforholdene i denne Skov var meget uheldige, og hvis Landsudstillingen blev til noget, vilde det være af Betydning, om der i Riis Skov fandtes en virkelig god Restauration.

Det havde været ret vanskeligt at udarbejde Forslaget, særlig hvad Bestemmelserne angaaende selve Bygningen angik, da man i Grunden stod paa bar Bund, men af Hensyn til Udgiften havde man sparet at antage en Arkitekt. Vilkaarene var ellers saa nogenlunde de almindelige og i Overensstemmelse med tidligere Koncessioner.

Lottrup troede, det vilde blive vanskeligt at finde reflekterende, naar Koncessionens Varighed kun skulde være 25 Aar.

Formanden betonedde, at Indtægten ikke vilde blive stor, men at det ogsaa var de indirekte Forhold og Glæden over at faa en virkelig god Skovrestauration, der burde tages Sigte paa.

Jakob Jensen var ingen Ven af Koncessioner og vilde foretrække, at man blev ved de bestaaende Forhold, hvis man skulde ind paa at forlænge Tidsfristen. Den var i Forslaget ansat tilstrækkelig lang, da der iøvrigt blev budt Koncessionshaveren betydelige Fordele.

Filtensborg tvivlede om, at der vilde blive videre Rift om Koncessionen, skønt Lejen var ansat meget lav, men vilde dog anbefale, at man gjorde Forsøget.

Formanden mente, at man, hvis der ingen Liebhaveere meldte sig, maatte være forberedt paa selv at bygge.

Indstillingen vedtoges.

9. (J. Nr. 151—07). Andragende fra **Sporvejsselskabet** om at faa overladt et Areal Øst for Sporvejsremisen paa ca. 2000 □ Al. til Opførelse af en Administrationsbygning.

Skovudvalget indstillede, at det ønskede Areal overlodes Selskabet uden Vederlag paa Betingelse af, at Grunden straks bebyggedes med en til Formaalet svarende Administrationsbygning, samt at Grund og Bygninger indgaar under de samme Vilkaar som med Hensyn til eventuel Overgang til Kommunen gælde for Selskabets øvrige Aktiver.

F o r m a n d e n erindrede om, at man, da der sidst var Forespørgsel fra Selskabet havde forlangt en Lejeafgift af 12 Øre pr. □ Al. Nu havde Selskabets Bestyrelse vedtaget at opføre Administrationsbygningen under den Forudsætning, at Kommunen uden Vederlag overlod Selskabet den omhandlede Grund.

Hvis Kommunen nu imødekom Selskabet, vilde det forekomme ham rigtigst, at Grunden og de paa den staaende Bygninger gik ind under de samme Vilkaar med Hensyn til Overgang til Kommunen, som var gældende for Selskabets øvrige Ejendele.

J a k o b J e n s e n saa ingen Anledning for Byraadet til at fravige sin engang tagne Beslutning, da Sporvejen var en særdeles god Forretning, og da det var en meget stor Fordel for Selskabet at have Eneret paa i 40 lange Aar at drive den Forretning i Aarhus. Han vilde derfor henstille, at man i Ooverensstemmelse med den tidligere Beslutning forlangte Lejeafgiften, enten Arealet blev bebygget eller ej.

F i l t e n b o r g troede ikke, Kommunen vilde komme til at lide noget Tab ved gratis at overlade Selskabet Arealet til Bebyggelse. Om 37 Aar overtog Byen hele Forretningen, men skulde dette

allerede ske om 17 Aar, hvad der var tænkeligt, havde Byen dog som Følge af den aarlige Amortisation faaet Pladsleje af Grunden.

Arealet havde en ret uheldig Form og vilde ikke egne sig til Villabebyggelse, saa det vilde sikkert komme til at ligge ubenyttet hen, hvis man ikke accepterede Selskabets Forslag, som maatte anses for fordelagtigt for Kommunen. Dog vilde han finde det rimeligt, at Byraadet forlangte Situationsplan og Tegning over den eventuelle Bygning.

I denne Forbindelse vilde han henlede Bro-lægningsudvalgets Opmærksomhed paa det ønskelige i at faa indrettet et Nødtørftshus eller i alt Fald et Pissoir der ude.

Magnus Nielsen sluttede sig til Hr. Filtenborgs Udtalelse, da Trekanten var en død Plet for Kommunen og aldrig vilde blive nogen Pryd, selv om den blev indhegnet, hvorimod den egnede sig udmærket til at opføre en Administrationsbygning paa.

Ligeledes vilde han finde det heldigt, om der blev oprettet en Nødtørftsanstalt, som maaske kunde sættes i Forbindelse med Ventesalen, og maaske kunde der ogsaa indrettes en Vagtstation og en Telefonstation.

Lottrup fandt det smaaligt af Selskabet at bede om Grunden gratis, da Lejeafgiften var meget ringe, men hvis Selskabet vilde indrette en Nødtørftsanstalt baade for Mænd og Kvinder, kunde man maaske overlade det Grunden uden Afgift.

Simonsen havde tiltraadt Indstillingen om at overlade Selskabet Grunden gratis, naar de paa den staaende Bygninger gik ind under samme Vilkaar som Selskabets øvrige Aktiver, og han saa

intet urigtig deri, da Selskabet sikkert havde faaet denne lille Begunstigelse, hvis det straks fra først af havde ønsket Grunden.

Maaske vilde der dog være Anledning til at faa indført en Bestemmelse om, at en mulig Værdistigning ikke blev til Skade for Byen, hvis den om 20 Aar overtog Selskabets Ejendele. Det Bygningen kostede nu, maatte lægges til Grund for en eventuel Taksation.

Det vilde sikkert være meget betimeligt, at der blev indrettet en Nødtørftsanstalt i Forbindelse med Ventesalen, og han vilde derfor foreslaa, at en Bestemmelse derom samt en Tilføjelse, der hindrede, at Byen ved en eventuel Overtagelse af Sporvejen blev blokket, blev indsat i Betingelserne.

J a k o b J e n s e n mente, at Pladsen kunde beplantes, hvad man nok havde Raad til der saavel som andre Steder, og saa kunde man om 20 Aar, hvis man saa overtog Driften, bygge, som man ønskede; men Forholdet var det, at jo mere Selskabet udviklede sig, jo længere varede det, inden Kommunen blev Ejer.

Han havde fra først af været imod at meddele Selskabet Koncessionen og var imod det endnu, saa han vilde bestemt holde paa, at Kommunen forlangte Lejeafgiften, der dog i de mange Aar med Renter og Renters Rente vilde blive et ret betydeligt Beløb. Skulde man miste dette Beløb og tilmed maaske maatte overtage en Administrationsbygning, der til den Tid ikke vilde være tidssvarende, vilde det for Kommunen blive en meget daarlig Forretning.

Selvfølgelig maatte man forlange, at der blev indrettet et Aftrædelsesværelse i Forbindelse med Ventesalen. Selskabet havde vist forøvrigt lovet

at indrette en Nødtørftsanstalt ved Trøjborg, men det var paa Grund af Kommunens Skikkelighed ikke blevet til noget.

Formanden paaviste, at Overenskomsten med Selskabet var i Overensstemmelse med Lovens Bestemmelser om Meddelelse af Koncessioner.

Vestesen fandt det naturligt, at Pladsen blev benyttet i det tilsigtede Øjemed.

Byen havde Planer oppe om at indrette et Nødtørftshus der ude, men kunde man nu faa dette oprettet ved denne Lejlighed, saa slog man to Fluer med et Smæk, dog vilde det sikkert ikke være nok kun at sige til Selskabet, at det skulde indrette et Nødtørftshus, da et saadant uden Betjening blev det rene Griseri. Der maatte oprettes en Nødtørftsanstalt saavel for Damer som for Herrer med Betjening og i Forbindelse med et Pissoir.

Filtenborg vilde foreslaa, at der i Betingelserne indsattes en Bestemmelse om, at Bygningen, naar Kommunen overtog den, ikke skulde betales med mere, end den havde kostet Selskabet.

Simonsen var ligesom Hr. Jakob Jensen imod Koncessioner, men det vedrørte ikke denne Sag, da Koncessionen var givet, og det derfor var lige meget, om man lod dette lille Stykke Jord gaa med.

Han vilde stadig finde det rigtigt, at der for denne Bygnings Vedkommende blev indsat særlige Bestemmelser, da Bygningen ellers om 20 Aar vilde blive takseret efter, hvad den til den Tid var værd til Udleje, og han vilde derfor foreslaa, at det straks, naar Bygningen var opført, blev fastsat, at Selskabet kun skulde have det for den, den havde kostet, minus en mulig Værdiforringelse.

Nørgaard troede, det vilde være i Kommunnens Interesse, at der blev opført en Administrationsbygning, som Kommunen jo engang vilde faa overladt gratis, ligesom det ogsaa var sikkert, at Publikum vilde sætte Pris paa, at der blev opført en Ventesal, særlig da hvis der ogsaa kunde indrettes et Nødtørftshus. Han vilde derfor tilraade, at det blev betydet Selskabet, at Kommunen i hvert Fald forbeholdt sig Plads til Anlæg af et Nødtørftshus.

Mousten maatte give Hr. Jakob Jensen Ret i, at man efter en Del Aars Forløb ikke kunde være sikker paa, at Bygningen var tidssvarende til Brug for Administrationen.

Hvis Arealet ingen Værdi havde, kunde han godt gaa med til at overlade det gratis til Selskabet, men det maatte det vel have.

Nørgaard var af den Mening, at Arealet ingen egentlig Værdi havde, og kunde nok indrømme, at Bygningen om 37 maaske vilde være for lille, men den kunde vel saa indrettes til Funktionærboliger eller til den Administration, der behøvedes ved en Endestation, selv om den ikke kunde gøre Tjeneste som Hovedadministrationsbygning.

Formanden gjorde opmærksom paa, at det var Meningen, at den administrerende Direktør og Remisseforstanderen skulde have Bolig i Administrationsbygningen. Hvis denne saa senere viste sig for lille, kunde disse Boliger inddrages, hvorved der vilde skaffes betydelig mere Plads.

Jakob Jensen mente, at Jorden kunde have været solgt.

Müller vilde lægge et godt Ord ind for, at der blev indrettet en Nødtørftsanstalt og ikke blot

et Pissoir, da man derved vilde øve Uret mod Kvinderne.

M i k a e l J o h a n s e n ønskede, at der i Overenskomsten blev indført en Bestemmelse om, at en eventuel Prisstigning ikke maatte tages i Betragtning, hvis Byen efter 17 Aars Forløb overtog Selskabets Ejendele. Iøvrigt fandt han det i Byens egen Interesse, at der blev opført en Administrationsbygning paa den omtalte Trekant, som sikkert ikke egnede sig til noget andet.

F o r m a n d e n troede, det vilde være vanskeligt i Øjeblikket at faa en saadan Bestemmelse indført, og det var vist heller ikke nødvendigt, da den Slags Forhold var taget i Betragtning saavel i Koncessionen som i Loven

N ø r g a a r d mente nok, det kunde præciseres, at Byen ingen Sinde kunde komme til at overtage Bygningen til en højere Sum, end den havde kostet Selskabet.

F o r m a n d e n spurgte, om man saa ønskede, at der blev indsat yderlig tre Vilkaar i Overenskomsten, nemlig at Situationsplan og Tegning skulde sendes til Byraadets Approbation, at man forbeholdt sig Plads til Opførelse af et Nødtørftshus, og at der blev taget Forbehold med Hensyn til en mulig Værdistigning.

M a g n u s N i e l s e n mente, at Selskabet skulde bekoste Nødtørftsanstalten.

L o t t r u p oplyste, at Teatret havde maattet bygge 2 Pissoirer.

M a g n u s N i e l s e n ønskede det klaret, om Nødtørftsanstalten skulde indrettes i selve Administrationsbygningen eller i en selvstændig Bygning.

J a k o b J e n s e n antog i selve Bygningen.

F o r m a n d e n vilde antage, at man kunde sige »i eller i Forbindelse med Bygningen«.

Jakob Jensen ønskede, at Anstalten sammen med Bygningen dannede et samlet Hele.

Udvalgets Indstilling vedtoges (med 10 Stemmer mod 4) med følgende Tilføjelser: at Situationsplan og Tegninger forelægges Byraadet, forinden Bygningen paabegyndes, at der forbeholdes Plads i eller i Forbindelse med Bygningen til en offentlig Nødtørftsanstalt samt endelig, at Bygningen, hvis Kommunen overtager Sporvejsselskabet inden Udløbet af de 40 Aar, ikke maa ansættes til en højere Værdi, end den har kostet Selskabet.

10. (J. Nr. 154—07). Ansøgning fra Peter Thomsen Jaster om **Fuldmyndighedsbevilling**.

Efter Indstilling af Udvalget for Andragender vedtoges det at anbefale Ansøgningen.

11. (J. Nr. 158—07). Indstilling fra Vandværksudvalget om, at Fyrbøder S. Madsen, der har arbejdet paa **Vandværket** i 17 Aar, men nu lider af en uhelbredelig Sygdom, maa oppebære fuld Løn indtil 1. September.

Mikael Johansen anbefalede paa det varmeste, at Fyrbøder S. Madsen, der havde været syg i 3 Maaneder og næppe igen blev rask, endnu en Tid beholdt sin Løn, da Madsen ellers intet havde at leve af.

Vedtoges.

12. (J. Nr. 172—07). Til Byraadets Afgørelse forelagde Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse følgende til Udvalget indgaaede Tilbud vedrørende en eventuel Erhvervelse af »**Hotel Cimbria**«.

»Under Forudsætning af, at Hotel Cimbria ved Byraadets Foranstaltning bliver nedreven inden 1. Juli 1908, og den derved erhvervede Plads samt Pladsen omkring den tidligere Stiftsprovstebolig og det gamle Raad- og Arresthus bliver udlagt til Torv eller anvendt til en større

kommunal eller offentlig Bygning, dog i sidstnævnte Tilfælde saaledes, at Gadebredden i Rosensgade og Bispegade bliver mindst 25 Alen, saa forpligte undertegnede sig til at yde et Bidrag, som anført ved hver især, til nævnte Plans Realisation, og disse Bidrag indbetales til Kommunen i Løbet af 10 Aar i 20 lige store halv-aarlige Indbetalinger, første Gang den 1. Jul 1908.

De tegnede Bidrag bliver at thinglæse paa de respektive Ejendomme, saafremt der af vedkommende Bidragyder ikke stilles anden af Kommunen antagen Sikkerhed for det tegnede Beløb.

Den tidligere Stiftsprovstebolig og Nationalbankens Bygning maa fjernes, saasnart Byraadet mener det formaalstjenligt.

Det af Ejeren af Hotel Royal tegnede Bidrag er under den Forudsætning, at den nordre Del af Bygningen ved den paatænkte Ombygning kun bliver at indrykke $2\frac{1}{2}$ Alen ved Enden af Bispegade i Stedet for som tidligere bestemt 5 Alen, hvorimod Indrykningen mod Rosensgade bliver som tidligere bestemt af Byraadet 3 Alen.

I Henhold til foranstaade forpligte undertegnede sig til at yde følgende Bidrag til forannævnte Plans Realisation.

Aarhus, den 17. April 1907.

K. Christiansen, Rosensgade: Ti Tusinde Kroner — 10000 Kr.

For Ejeren af Hotel Royal, Etatsraad Bestle, som dennes Befuldmægtigede, treti Tusinde Kroner, med Forbehold af, at Ejeren opnaar Overenskomst med Byraadet om Bebyggelsesresret m. v., hvoriblandt Ophævelse af

den forrige Ejers Deklaration til Byraadet.
C. Thomsen: 30000 Kr.

Som Generalbefuldmægtiget og fast Lavværge
for Enkefru Nielsen. Kier: Tre Tusinde
Kroner — 3000 Kr.

S. Backhausen, Rosensgade 24: Fire Tusinde
Kroner — 4000 Kr.

Hans Kjær: Et Tusinde Kroner — 1000 Kr.

M. Nielsen, Volden 6: Et Tusinde Kroner —
1000 Kr.«

Skrivelse fra Sagfører P. Vestergaard af 25.
d. M.:

»I Anledning af, at det ærede Udvalg har
forespurgte om Køb af Hotel Cimbria, og tildels
paa Foranledning af Grundejerne fra Rosens-
gade, skal jeg herved paa A/S Sct. Clemens
Badeanstalts Vegne meddele, at man af Hensyn
til Opnaaelsen af en god kommunal Udvikling
er villig til at afstaa Ejendommen for den Sum,
den er indkøbt for af Jørgen Jensens Arvinger,
+ paaløbne Renter og Omkostninger — uden For-
tjeneste — hvilket bliver 107,000 Kr. — Idet
Aktieselskabet ved dette Tilbud sætter Kommu-
nen i Stand til med Tilskud af Nabogrundejere
at komme i Besiddelse af en for Kommunen
formentlig særlig velbeliggende og værdifuld
Grund paa ca. 2200 □ Alen til en Pris af 25
Kr. pr. □ Alen, haaber man, at Byraadet og-
saa vil interessere sig for, at Aktieselskabet
kan opnaa fornødne Dispensationer ved Byg-
ninger paa den Grund, som det derefter maa
erhverve til sit Formaals Opnaaelse. — Til-
budet gælder i 8 Dage«.

Det vedtoges ikke at modtage det foreliggende
Tilbud om Køb af »Hotel Cimbria« for 107000 Kr.
